

Socialdepartementet

Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.

Förord

Denna promemoria har tagits fram av en arbetsgrupp som har inrättats inom Socialdepartementet. Arbetsgruppen har tillsatts för att bereda förslag om regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet.

Stockholm den 20 mars 2013

Petter Odmark
Departementsråd

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
1 Lagtext	9
1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	9
2 Bakgrund	19
3 Förslag till regelförenklingar	21
3.1 Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan.....	21
3.1.1 Gällande regelverk	21
3.1.2 Försäkringskassans förslag	22
3.1.3 Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan.....	23
3.2 Sammanläggning av sjukperioder	26
3.2.1 Gällande regelverk	26
3.2.2 Försäkringskassans förslag	27
3.2.3 Sammanläggning av sjukperioder.....	28
3.3 Förenklad rehabiliteringsplan.....	30
3.3.1 Gällande regelverk	30

3.3.2	Försäkringskassans förslag.....	31
3.3.3	Förenklad rehabiliteringsplan	31
3.4	Slopa anmälan för närståendepenning	32
3.4.1	Gällande regelverk	32
3.4.2	Försäkringskassans förslag.....	33
3.4.3	Slopad anmälan för närståendepenning.....	33
3.5	Ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning.....	35
3.5.1	Gällande regelverk	35
3.5.2	Försäkringskassans förslag.....	36
3.5.3	Ändra avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning.....	37
3.6	Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör.....	38
3.6.1	Gällande regelverk	38
3.6.2	Försäkringskassans förslag.....	40
3.6.3	Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör	40
3.7	Bevilja bostadstillägg retroaktivt.....	43
3.7.1	Gällande regelverk	43
3.7.2	Försäkringskassans förslag.....	43
3.7.3	Bevilja bostadstillägg retroaktivt	45
3.8	Pensionsmyndighetens fordringshantering.....	46
3.8.1	Gällande regelverk	46
3.8.2	Pensionsmyndighetens förslag	48
3.8.3	Pensionsmyndighetens fordringshantering	51
3.9	Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav.....	52
3.9.1	Gällande regelverk	52
3.9.2	Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav.....	52

Innehåll

3.10 Socialförsäkring under arbete vid svenska utlandsmyndigheter i EU/EES-länder för lokalt anställd personal.....	53
4 Konsekvenser.....	57
4.1 Ekonomiska konsekvenser för sakanslagen	57
4.2 Ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen.....	58
4.3 Övriga konsekvenser.....	59
5 Författningskommentar	61
5.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	61
5.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	67

Sammanfattning

Promemorian innehåller förslag till regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet. Förslagen syftar till att förenkla den praktiska hanteringen av ärenden, både från medborgarnas och myndigheternas perspektiv.

Sju förslag rör Försäkringskassans område, huvudsakligen sjukförsäkringen. Dessa grundas på förslag som inkommit till Regeringskansliet från Försäkringskassan.

Ett förslag rör Pensionsmyndighetens område och grundas på förslag som inkommit till Regeringskansliet från Pensionsmyndigheten.

Två förslag har tagits fram av Regeringskansliet utan föregående skrivelse från någon myndighet. Ett av dessa rör att möjliggöra avdrag på ersättning från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten för upplupen ränta och avgifter vid återkrav. Det andra förslaget avser att tydliggöra socialförsäkringstillhörigheten för lokalt anställd personal vid svenska utlandsmyndigheter i EU/EES-länder.

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 26 kap. 22 a §, 27 kap. 17, 25 och 51 §§, 30 kap. 13 §, 37 kap. 11 §, 47 kap. 1 och 7 §§, 101 kap. 1 och 10 §§, 108 kap. 1 och 22 §§ samt rubrikerna närmast före 26 kap. 22 a § och 47 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas fyra nya paragrafer, 4 kap. 5 a §, 26 kap. 22 b §, 101 kap. 10 a § och 108 kap. 14 a § samt att det närmast före 108 kap. 14 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

5 a §

En person som är lokalanställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning eller livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.

26 kap.

22 a §

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *endast för tid före 65 års ålder*.

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning *eller livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.*, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen eller aktivitetsersättningen *eller livräntan enligt 41, 43 eller 44 kap.* började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år, om inte annat anges i 22 b §.*

¹ EUT L 166, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0883).

22 b §

Om livränta har lämnats till följd av arbetskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyllde 65 år, gäller det som föreskrivs i 22 a § första stycket längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

27 kap.**17 §**

Sjukpenning får inte lämnas för tid *innan* anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Sjukpenning får inte lämnas för *längre* tid *tillbaka än sju dagar före den dag* då anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

25 §

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjukanmälningsdagen* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjukperiodens första dag* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg enligt första stycket när ett sådant intyg inte

behövs, dels om att skyldigheten enligt första stycket ska gälla från och med en annan dag.

51 §

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas samman om *den försäkrade*

1. *har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller*

2. *inte har förvärvsarbetat alls mellan sjukperioderna.*

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas samman om *färre än 90 dagar förflutit* mellan sjukperioderna.

Vid beräkning av antalet dagar ska det bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

30 kap.

13 §

En rehabiliteringsplan ska ange

1. de rehabiliteringsåtgärder som ska komma i fråga,
2. vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna,
3. en tidsplan för rehabilite-
ringen,

4. de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen, *och*

5. *den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.*

3. en tidsplan för rehabilite-
ringen, *och*

4. de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen.

37 kap.

11 §

Preliminär sjukersättning beräknas efter en uppskattad reduceringsinkomst och ska så nära som möjligt motsvara den slut-

liga sjukersättning som kan antas komma att bestämmas enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmast hela kronotal.

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp. När månadsbelopp för preliminär sjukersättning beräknas ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela kronotal som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av preliminär sjukersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundning ska i första hand göras på garantiersättning enligt 35 kap.

47 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till närståendepenning i 3–6 §§,
- *anmälan till Försäkrings-* – *förlust av ersättning i 7 §,*
kassan i 7 §,
- förmånstiden i 8–10 §§,
- förmånsnivåer och förvärvsarbete i 11–13 §§,
- beräkning av närståendepenning i 14–16 §§, och
- samordning med andra förmåner i 17 §.

Anmälan till Försäkringskassan

Förlust av ersättning

Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

7 §

Rätten till närståendepenning går förlorad om en ansökan om denna förmån inte görs inom ett år från den dag ersättningen avser.

101 kap.

1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–5 §§,
- undantag från rätten till bostadstillägg i 6 §,
- bostadskostnader i 7 och 8 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 9 §, och
- förmånstiden i 10 och 11 §§.

11 §§.

10 §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden, om inte annat anges i 10 a §.

² Senaste lydelse 2010:1307.

10 a §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, om en ansökan om bostadstillägg inkommit senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Första stycket gäller endast när sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan.

108 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- återbetalning av ersättning i 2–10 §§,
- eftergift i 11–14 §§,
 - *verkställighet m.m. av beslut om återkrav i 14 a §,*
- ränta i 15–18 §§,
- dröjsmålsränta i 19 och 20 §§,
- eftergift av ränta och dröjsmålsränta i 21 §, och
- avdrag på ersättning (kvittning) i 22, 24 och 25 §§.

Verkställighet m.m. av beslut om återkrav

14 a §

Efter det att ett beslut om återkrav har fattats av Pensionsmyndigheten i ett ärende ska den fortsatta handläggningen på grund av beslutet

handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten.

22 §

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av samma myndighet är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning.

Försäkringskassan får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning. *Avser beslutet om återkrav ersättning som handläggs av Pensionsmyndigheten, får avdrag dock endast göras på ersättning som administreras av den myndigheten. Avdrag får även göras för upplupen ränta och avgifter.*

Bestämmelserna i första stycket tillämpas inte i fråga om ersättning till vårdgivare enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2013 i fråga om 37 kap. 11 §, den 1 januari 2015 i fråga om 108 kap. 1, 14 a och 22 §§ samt i övrigt den 1 januari 2014.

2. Vid ikraftträdandet av 4 kap. 5 a § får den som är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken vid utgången av år 2013, om han eller hon önskar det, kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020.

3. De nya bestämmelserna i 26 kap. 22 a § första stycket och 26 kap. 22 b § tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.

4. Vid tillämpning av bestämmelserna i 27 kap. 17 § första meningen i sin nya lydelse får även beaktas dagar som infallit före ikraftträdandet.

5. Bestämmelserna i 27 kap. 25 § första stycket i sin nya lydelse tillämpas även i de fall sjukperiodens första dag har infallit före ikraftträdandet.

6. Bestämmelserna i 27 kap. 51 § i sin nya lydelse tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

7. Bestämmelserna i 37 kap. 11 § i sin nya lydelse tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

8. De nya bestämmelserna i 47 kap. 7 § tillämpas även på vård som har påbörjats före ikraftträdandet.

9. De nya bestämmelserna i 101 kap. 10 a § tillämpas första gången på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med ikraftträdandet.

2 Bakgrund

Regeringen bedriver ett aktivt arbete för att främja regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet för att underlätta för den enskilde i kontakten med myndigheterna och förenkla handlägningsprocesserna så att besluten blir snabbare och säkrare. Regeringen har bl.a. gett Försäkringskassan i uppgift att inkomma med förslag på regelförenklingar (dnr. 2011/11077/SF), vilket har resulterat i att Försäkringskassan vid två tillfällen har inkommit med en förslagskatalog till regeringen. Pensionsmyndigheten har på eget initiativ vid flera tillfällen inkommit med skrivelser med förslag på regelförenklingar inom pensionsområdet (dnr. S2012/4055/SF, S2012/7594/SF samt S2012/8303/SF). De två första skrivelserna från Pensionsmyndigheten har redan remitterats. Därtill har Socialdepartementet arbetat fram två förslag, dels ett förslag om att möjliggöra avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav, dels ett förslag om att tydliggöra socialförsäkringstillhörighet för lokalt anställd personal vid svenska utlandsmyndigheter.

3 Förslag till regelförenklingar

3.1 Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan

3.1.1 Gällande regelverk

En försäkrad som på grund av sjukdom har fått nedsatt arbetsförmåga ska anmäla detta till Försäkringskassan, om inte det finns en arbetsgivare som är skyldig att göra en sådan anmälan för den anställdes räkning. Sjukpenning lämnas inte för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Sjukpenning kan dock lämnas för tid före anmälan om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas (se 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

De situationer då den enskilde själv ska göra sjukanmälan är således i första hand då han eller hon är egenföretagare, arbetslös eller endast har en mycket kortvarig anställning.

En försäkrad ska från och med sjunde dagen efter sjukanmälningsdagen styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan (se 27 kap. 25 § SFB).

I de fall en arbetsgivare ska göra sjukanmälan ska detta ske inom sju kalenderdagar från och med sjuklöneperiodens utgång (se 12 § lagen [1991:1047] om sjuklön).

En deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program får behålla rätten till aktivitetsersättning eller utvecklingsersättning vid frånvaro på grund av sjukdom sedan frånvaron anmälts till

Försäkringskassan (se 8 § förordningen [1996:1100] om aktivitetsstöd). Försäkringskassan ska lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen om en person som varit frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom (se 24 c § nämnda förordning).

För att ha rätt till studiemedel under studieavbrott på grund av sjukdom måste förmågan att studera vara helt nedsatt. En studerande som beviljats studiemedel ska anmäla att han eller hon är helt oförmögen att bedriva studier till Försäkringskassan, som prövar om sjukperioden kan godkännas. Försäkringskassan får endast godkänna sjukperioder för tid efter anmälan. Det är dock möjligt att godkänna tid dessförinnan om det funnits hinder för att göra en anmälan eller om det funnits särskilda skäl. (se 28-30 §§ studiestödsförordningen [2000:655]).

3.1.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att myndigheten ges en generell möjlighet att lämna sjukpenning för högst sju kalenderdagar före sjukanmälningsdagen. Försäkringskassan anger som skäl för sitt förslag att den domstolspraxis som har vuxit fram har inneburit att kraven på sjukanmälan mjukats upp. Större hänsyn tas till den försäkrades individuella förhållanden vid tiden för insjuknandet och de omständigheter som medfört att sjukanmälan gjorts för sent.

Det måste dock alltid utredas och avgöras från fall till fall om en försäkrad har rätt till sjukpenning trots att han eller hon försummat att göra sjukanmälan i tid. Det finns också fall där Försäkringskassan inte anser sig kunna betala ut sjukpenning för tid innan anmälan trots att den försäkrades arbetsförmåga har varit nedsatt.

Försäkringskassan framför vidare att de nuvarande bestämmelserna kommit till för att Försäkringskassan tidigt ska kunna få kännedom om ett sjukfall och då kunna vidta kontrollåtgärder såsom att besöka den sjuke i dennes bostad eller förelägga en

person att i det pågående sjukfallet styrka nedsättningen av arbetsförmågan genom läkarintyg tidigare än vad som annars är normalt. Dessa utredningsmetoder används dock inte längre av Försäkringskassan och möjligheten att i framtida sjukfall begära att den försäkrade styrker frånvaro från sjukfallets första dag på grund av sjukdom påverkas inte genom Försäkringskassans förslag.

3.1.3 Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan

Arbetsgruppens förslag: Sjukpenning får inte lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Bestämmelserna ska träda i kraft 1 januari 2014. Beträffande fristen för anmälan om sjukdomsfallet får även dagar i sjukdomsfallet som infallit före den 1 januari 2014 beaktas. Bestämmelserna om att nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas senast från och med sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom läkarintyg ska även gälla när sjukdomens första dag har infallit före ikraftträdandet.

Arbetsgruppens bedömning: Bestämmelserna i studiestödsförordningen (2000:655) bör ändras så att det skapas en generell frist på sju dagar för att anmäla att en studerande är helt oförmögen att bedriva studier på grund av sjukdom.

Skälen för arbetsgruppens förslag: De nuvarande bestämmelserna om sjukanmälan innebär att en försäkrad som är arbetsförmögen till följd av sjukdom ska anmäla detta till Försäkringskassan under den första dagen av sjukfallet. Om det funnits hinder för den försäkrade att anmäla sjukfallet denna dag eller om det finns särskilda skäl för det kan dock Försäkringskassan betala ut sjukpenning för tid före anmälan.

Syftet med dessa regler har varit att Försäkringskassan omedelbart ska få kännedom om sjukfallet och därigenom tidigt kunna vidta kontrollåtgärder, t.ex. besöka den försäkrade i hans eller hennes bostad eller att begära att den försäkrade styrker nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom genom läkarintyg tidigare än efter sju dagar.

Försäkringskassan är i dag dock organiserad på ett annat sätt än när de aktuella reglerna tillkom. Sjukanmälningar tas emot på ett mer centraliserat sätt och verksamheten är delvis automatiserad. Detta innebär att den handläggare som ska handlägga ett sjukfall normalt inte får kännedom om sjukfallet förrän den försäkrade ansöker om sjukpenning. Det är också tveksamt om de angivna kontrollåtgärderna har varit effektiva.

Enligt Försäkringskassan är det inte ovanligt att försäkrade på grund av okunnighet eller annat liknande skäl försummar att anmäla sjukfallet till Försäkringskassan. Även om de flesta försäkrade, trots allt, får sjukpenning till slut även för tiden före sjukanmälan medför bestämmelsen olägenheter för de försäkrade och merarbete för Försäkringskassan då omständigheterna bakom att sjukanmälan inte gjorts måste utredas. I en del fall finns inte sådana skäl att sjukpenning kan betalas ut före anmälan och den försäkrade går då miste om ersättning trots att omständigheterna i övrigt gör att sjukpenning skulle ha lämnats.

Arbetsgruppen anser att det inte är rimligt att det ställs högre krav på en enskild individ än på arbetsgivare. I de fall arbetsgivaren ska anmäla ett sjukfall till Försäkringskassan har arbetsgivaren sju dagars respit.

Arbetsgruppen anser att det är motiverat med en generell möjlighet för Försäkringskassan att lämna sjukpenning under

högst sju kalenderdagar före det att sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan. Begränsningen till sju dagar bedöms som rimlig om bestämmelsen, även i fortsättningen, kombineras med en möjlighet att bevilja sjukpenning för ännu längre tid innan - om det funnits hinder för att göra anmälan eller om det finns särskilda skäl för att sjukpenning ändå bör lämnas. Detta kan t.ex. bli aktuellt i situationer då den försäkrades sjukdom bidragit till att anmälan inte gjorts. Arbetsgruppen bedömer således inte att det är behövligt att ändra på reglerna när det ska vara möjligt för Försäkringskassan att frångå huvudregeln om tid för anmälan, dvs. att Försäkringskassan kan ta hänsyn till att det funnits hinder mot att göra en anmälan eller det annars finns särskilda skäl för att sjukpenning ändå ska lämnas. Arbetsgruppens intention är att den praxis som utvecklats kring hur denna undantagsregel kan tillämpas alltjämt kan tillämpas, fast då för längre tid tillbaka än sju dagar före den då anmälan skulle ha gjorts.

Arbetsgruppen anser det inte vara motiverat att utsträcka den generella möjligheten att efterge kravet på sjukanmälan den första frånvarodagen till att även omfatta lagen om sjuklön. Arbetsgruppen bedömer att det är en rimlig ordning att en arbetstagare snarast underrättar sin arbetsgivare om att han eller hon måste utebli från arbetet på grund av sjukdom.

Som Försäkringskassan har påpekat är nuvarande krav på läkarintyg kopplat till när sjukanmälan gjorts och arbetsgruppen föreslår därför en följdändring av aktuella bestämmelser som innebär att den försäkrade ska styrka arbetsförmågans nedsättning på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag, alltså oavsett när sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan. Den nya bestämmelsen innebär således ingen förändring av när läkarintyg ska lämnas, utan är bara en lagteknisk anpassning till de föreslagna bestämmelserna.

De aktuella förslagen föranleder ändringar i 27 kap. 17 och 25 §§ SFB.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2014. Beträffande fristen för anmälan om sjukdomsfallet får även dagar

som infaller före den 1 januari 2014 beaktas. Bestämmelserna om att nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas senast från och med sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom läkarintyg ska även gälla när sjukdomens första dag har infallit före ikraftträdandet.

Skälen för arbetsgruppens bedömning: Eftersom Försäkringskassan tillämpar reglerna i 27 kap. 17 § SFB även i de fall en person som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program är frånvarande på grund av sjukdom, kommer den föreslagna förändringen även att få betydelse i dessa situationer. Detta kan innebära att Försäkringskassan i vissa fall kan komma att underrätta Arbetsförmedlingen om ett pågående sjukfall senare än nu. Arbetsgruppen gör dock bedömningen att detta inte innebär någon större skillnad mot gällande praxis.

Däremot anser arbetsgruppen att det bör göras en förändring i studiestödsförordningen (2000:655), så att det även skapas en generell frist på sju dagar för att anmäla att en studerande är helt oförmögen att bedriva studier på grund av sjukdom.

3.2 Sammanläggning av sjukperioder

3.2.1 Gällande regelverk

En försäkrad, vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom, har rätt till sjukpenning (se 27 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Vid bedömning av i vilken utsträckning en anställd försäkrads arbetsförmåga är nedsatt ska, enligt 27 kap. 46 § SFB, beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder.

Efter den tidpunkt då sjukperioden har pågått i 90 dagar ska även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren och när sjukperioden har pågått i 180 dagar ska i normalfallet även beaktas om den

försäkrade kan försörja sig genom sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade (se 27 kap. 47–48 §§ SFB).

En fråga som kan uppkomma är om och i så fall på vilket sätt ett avbrott i sjukfrånvaron påverkar beräkningen av hur många dagar som förflutit i rehabiliteringskedjan. Enligt 27 kap. 51 § SFB ska det vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga läggas samman dagar i olika sjukperioder om den försäkrade har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller inte har förvärvsarbetat alls. Som arbetade dagar räknas även vissa lediga dagar, som t.ex. vissa arbetsfria dagar och semester.

3.2.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att nuvarande bestämmelse om sammanläggning av sjukperioder ska förenklas. Dagar i sjukperioder bör inte läggas samman om inte sjukpenning betalats ut de senaste 90 dagarna. Det ska inte behöva utredas om en försäkrad faktiskt har förvärvsarbetat eller inte mellan sjukperioderna. Om den försäkrade fått andra s.k. dagersättningar från Försäkringskassan som t.ex. föräldrapenning eller aktivitetsstöd/utvecklingsersättning mellan sjukperioderna ska det bortses från sådana ersättningsperioder. Om förslaget genomförs kan beräkningen i de flesta fall göras automatiskt utifrån uppgifter som redan finns i Försäkringskassans register.

De nuvarande reglerna innebär att Försäkringskassan i ett mycket stort antal fall där mer än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna måste utreda hur mycket den försäkrade har förvärvsarbetat mellan sjukperioderna. Dessa utredningar innebär ofta kontakt med såväl den försäkrade som dennes arbetsgivare och leder i de allra flesta fall till att Försäkringskassan kan konstatera att någon sammanläggning inte ska ske då den försäkrade har förvärvsarbetat.

Försäkringskassan uppger att det under 2011 gjordes en sammanläggning i cirka 33 000 ärenden. I drygt 90 procent av dessa var det högst 90 dagar mellan sjukperioderna. I dessa ärenden krävdes således ingen utredning. I de flesta andra fall där sammanläggning gjordes hade den försäkrade fått annan ersättning under mellanperioden, t.ex. aktivitetsstöd under arbetslivsintroduktionen hos Arbetsförmedlingen, vilket gjorde att Försäkringskassan med hjälp av registerdata kunde konstatera att sammanläggning av dagar skulle ske, utan att behöva utreda detta närmare.

Försäkringskassan måste dock göra många utredningar när mer än 90 dagar har förflutit mellan sjukperioderna för att kunna konstatera om en försäkrad faktiskt har förvärvsarbetat 90 dagar sedan föregående sjukperiod. Cirka 110 000 ärenden utreds och kontakt tas i dessa fall med den enskilde och ibland även med hans eller hennes arbetsgivare. I de flesta fall visar det sig att den försäkrade har förvärvsarbetat och endast i någon enstaka procent sker sammanläggning av dagar.

3.2.3 Sammanläggning av sjukperioder

Arbetsgruppens förslag: Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga i rehabiliteringskedjan ska dagar i sjukperioder läggas samman om färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna. Vid denna beräkning ska det bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Syftet med den rehabiliteringskedja som infördes från och med den 1 juli 2008 var att få

till stånd en aktivare sjukskrivningsprocess. Behovet av tidiga insatser betonades. Därför infördes tidsgränser för hur den försäkrades arbetsförmåga skulle bedömas.

Det ansågs då inte vara lämpligt att ett kortare uppehåll mellan två sjukperioder skulle medföra att beräkningen av tiden i rehabiliteringskedjan skulle börja om (se prop. 2007/08:136, sid. 70 f., En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete). Om så skulle vara fallet skulle de fasta tidsgränserna för prövning av arbetsförmågan kunna sättas ur spel och leda till att en, ur hälsosynpunkt, nödvändig omställning till annat arbete inte kommer till stånd. För att motverka detta finns regeln att sjukperioder ska läggas samman om den försäkrade har förvärvsarbetat under en period mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna.

Försäkringskassan har i sin rapport visat att många resurskrävande utredningar måste göras och att regelns utformning förhindrar en rationell handläggning, vilket även medför olägenheter för de försäkrade och deras arbetsgivare. Arbetsgruppen anser att de administrativa resurser som måste användas till denna arbetsuppgift inte står i rimlig proportion till syftet med regeln.

Arbetsgruppen föreslår mot denna bakgrund att det vid beräkning av under hur lång tid en försäkrad har haft nedsatt arbetsförmåga endast ska läggas samman dagar i olika sjukperioder om färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna. En sjukperiod är den sammanhängande period under vilken en försäkrad varit arbetsoförmögen och fått sjukpenning eller rehabiliteringspenning. Även dagar i en sjuklöneperiod ingår i sjukperioden om den försäkrade fått sjukpenning eller rehabiliteringspenning omedelbart efter sjuklöneperiodens slut.

Vid beräkningen av hur lång tid som har förflutit mellan sjukperioderna bör inte, enligt arbetsgruppens bedömning, dagar då den försäkrade deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktionen beaktas. Arbetslivsintroduktionen är ett program som erbjuds en person som har fått sjukpenning för maximalt antal dagar enligt bestämmelserna

om förmånstiden för utgivande av sjukpenning i SFB. Detta program pågår i normalfallet i tre månader. Om en ny sjukperiod påbörjas efter arbetslivsintroduktionen är det, enligt arbetsgruppens bedömning, inte rimligt att prövningen av nedsättningen av arbetsförmågan ska begränsas till om den försäkrade kan utföra det arbete som den försäkrade hade för drygt två och ett halvt år sedan.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 27 kap. 51 § SFB.

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

3.3 Förenklad rehabiliteringsplan

3.3.1 Gällande regelverk

Försäkringskassan ska i samråd med den försäkrade se till att hans eller hennes behov av rehabilitering snarast klarläggs och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (se 30 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, i arbetet med rehabiliteringen samverka med den försäkrades arbetsgivare och arbetstagarorganisation, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och andra myndigheter som berörs av rehabiliteringen av den försäkrade. Försäkringskassan ska verka för att de nämnda organisationerna och myndigheterna, var och en inom sitt verksamhetsområde, vidtar de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (se 30 kap. 10 § SFB).

Försäkringskassan ska också upprätta en rehabiliteringsplan om en försäkrad är i behov av en rehabiliteringsåtgärd för vilken rehabiliteringsersättning kan lämnas (se 30 kap. 12 § SFB).

Rehabiliteringsplanen ska innehålla uppgift om den rehabiliteringsåtgärd som ska komma i fråga, vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna och en tidsplan för rehabiliteringen. Vidare ska rehabiliteringsplanen innehålla de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen och den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringen anges (se 30 kap. 13 § SFB).

Försäkringskassan ska också kontrollera att rehabiliteringsplanen följs och vid behov göra ändringar i planen (se 30 kap. 14 § SFB).

3.3.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att kravet på att rehabiliteringsplanen ska innehålla uppgift om kostnaden för den totala ersättningen under rehabiliteringstiden tas bort.

Försäkringskassan anser inte att uppgiften fyller någon funktion och det framgår inte i förarbetena till lagstiftningen att den skulle ha något tydligt syfte.

3.3.3 Förenklad rehabiliteringsplan

Arbetsgruppens förslag: Bestämmelsen om att en rehabiliteringsplan ska innehålla uppgift om den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden tas bort.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Försäkringskassan framför att bestämmelsen om att det av den rehabiliteringsplan som ska upprättas då det blir aktuellt med rehabiliteringsersättning ska framgå samtliga kostnader under rehabiliteringen, borde avskaf-

fas. Försäkringskassan anser att denna bestämmelse är onödig och finner inte att det finns behov av sådan reglering.

Arbetsgruppen delar Försäkringskassans uppfattning och föreslår att den aktuella bestämmelsen tas bort från och med den 1 januari 2014.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 30 kap. 13 § SFB.

Försäkringskassan har även lämnat andra förslag som gäller rehabiliteringsersättning. Dessa gäller kravet på ansökan om rehabiliteringsersättning och att rehabiliteringsersättning ska kunna betalas ut i stället för sjukpenning om den som deltar i en arbetslivsinriktad rehabilitering är tillfälligt oförmögen att delta i rehabiliteringen. Arbetsgruppen anser i och för sig att Försäkringskassans förslag till förenklingar är rimliga. Beredningen av dessa förslag har dock visat att det skulle behövas en mer genomgående analys av hur förmånerna sjukpenning och rehabiliteringsersättning förhåller sig till varandra. Arbetsgruppen avstår därför från att i denna promemoria lämna förslag i dessa delar.

3.4 Slopa anmälan för närståendepenning

3.4.1 Gällande regelverk

En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården. Den närstående, som även måste vara försäkrad för förmåner enligt socialförsäkringsbalken, ska ha gett sitt samtycke till vården (se 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för att anmäla vården eller det finns särskilda skäl att ändå lämna närståendepenning (se 47 kap 7 § SFB).

Dessutom gäller de allmänna reglerna om ansökan även närstående-
penning, dvs. att den som önskar få en förmån enligt socialförsäkringsbalken ska ansöka om detta skriftligt. Detta gäller även om begäran avser en ökning av en redan beviljad förmån (se 110 kap. 4 § SFB).

3.4.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att kravet på att anmäla vården av en svårt sjuk närstående ska avskaffas. Det bör, enligt Försäkringskassan, räcka med att den försäkrade ansöker om förmånen.

Försäkringskassan konstaterar att det är mycket vanligt att den som ansöker om närstående-
penning dessförinnan inte uppfyllt anmälningsskyldigheten. Det rör sig i dessa fall om personer i svåra livssituationer där en närstående är svårt sjuk och där det kan vara svårt att klara av kontakterna med myndigheter.

I de fall då en försäkrad inte anmält vården till Försäkringskassan när denna påbörjades måste myndigheten utreda de närmare omständigheterna kring varför så inte har skett. Försäkringskassan uppger att i princip alla skäl för att en anmälan har uteblivit godtas av myndigheten. Själva utredningen av omständigheterna uppfattas dock negativt av många försäkrade.

3.4.3 Slopad anmälan för närstående- penning

Arbetsgruppens förslag: En försäkrad ska inte behöva anmäla vården av en svårt sjuk närstående för att kunna få närstående-
penning. Rätten till närstående-
penning går dock förlorad om en ansökan om denna förmån inte görs inom ett år från den dag ersättningen avser. Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 men kan tillämpas även på vård som har påbörjats före ikraftträdandet.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Den som vårdar en svårt sjuk närstående och som till följd av detta avstår från arbete i en omfattning som motsvarar minst en fjärdedel har rätt till närståendepenning. Ansökan kan beviljas från den tidpunkt då den försäkrade har anmält vården. Ersättningen kan dock beviljas för tid före anmälan om vården om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att närståendepenning ändå bör lämnas. (se 47 kap. 7 § SFB).

Försäkringskassan har framfört att försäkrade i många fall inte anmäler till Försäkringskassan när vården påbörjas och att det i samband med att den försäkrade ansöker om närståendepenning i många fall blir fråga om att utreda om det funnits sådana omständigheter som motiverar att närståendepenning kan beviljas för tid före anmälan. I de flesta fall finner Försäkringskassan att så är fallet, men utredandet i sig uppfattas inte sällan av försäkrade som negativt.

Med hänsyn till vad Försäkringskassan framfört bedömer arbetsgruppen att bestämmelsen om att närståendepenning i normalfallet ska lämnas från och med den tidpunkt då vården av den sjuke närstående har påbörjats bör avskaffas. Det behövs dock, enligt arbetsgruppens bedömning, en regel om hur lång tid innan en ansökan har gjorts som närståendepenning ska kunna beviljas. Därför föreslår arbetsgruppen en frist på ett år innan ansökan måste göras. En så lång tid borde vara tillräcklig med tanke på att närståendepenning kan lämnas för högst 100 dagar för den individ som vårdas eller med 240 dagar om den vårdbehövande har fått infektion av hiv.

Det bör noteras att även om vården inte behöver anmälas omedelbart måste det gå att styrka när vården påbörjades och hur länge den pågått.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 47 kap. 1 och 7 §§ SFB.

Bestämmelsen bör träda i kraft 1 januari 2014, men bör även kunna tillämpas på vård som har påbörjats dessförinnan.

3.5 Ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning

3.5.1 Gällande regelverk

Särskilda regler för sjukersättning gäller för försäkrade som senast för juli 2008 har beviljats icke tidsbegränsad sjukersättning (37 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Syftet med införandet av dessa regler var att göra det lättare för försäkrade med sådan sjukersättning att använda sin förbättrade arbetsförmåga för att helt eller delvis återgå till förvärvsarbete (se prop. 2007/08:124, Från sjukersättning till arbete).

Reglerna innebär bland annat att en försäkrad får behålla rätten till sjukersättning, även om han eller hon börjar arbeta. Den försäkrade kan även ha inkomster upp till ett fribelopp, utan att storleken på sjukersättningen påverkas. Om den försäkrade arbetar räknas sjukersättningen om utifrån de förväntade inkomsterna (så kallad reduceringsinkomst) och den försäkrade får ett beslut om preliminär sjukersättning. Överstiger den beräknade inkomsten fribeloppet, minskas sjukersättningen genom så kallad steglös avräkning. Ett beslut om slutlig sjukersättning fattas sedan när Skatteverket har fastställt den pensionsgrundande inkomsten för aktuellt inkomstår.

Om den slutliga sjukersättningen är högre än den preliminära sjukersättningen, ska Försäkringskassan betala ut resterande sjukersättning och ett tilläggsbelopp till den försäkrade. Om den slutliga sjukersättningen i stället är lägre än den preliminära sjukersättningen, ska den försäkrade betala tillbaka det som han eller hon fått för mycket. Belopp som är under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka (se 37 kap. 14 § SFB).

Avrundningsreglerna för sjukersättning ser för närvarande ut enligt följande:

- När månadsbelopp för sjukersättning beräknas, ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv (36 kap. 30 § första meningen SFB)

- Preliminär sjukersättning betalas ut med månadsbelopp. Dessa månadsbelopp ska avrundas nedåt till närmast hela krontal (37 kap. 11 § andra stycket SFB)
- Slutlig sjukersättning (37 kap. 12 § SFB) avrundas inte.

3.5.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att avrundningsreglerna enligt 36 kap. 30 § SFB också ska gälla för preliminär samt slutlig sjukersättning enligt 37 kap. 11 och 12 §§ socialförsäkringsbalken. Försäkringskassan anger som skäl för sitt förslag bland annat att nuvarande avrundningsregler medför att försäkrade i vissa fall blir återbetalningsskyldiga för högre belopp än vad som de facto har utbetalats. Detta uppges inträffa eftersom månadsbeloppen för den preliminära sjukersättningen avrundas nedåt till närmaste hela krontal, medan den slutliga sjukersättningen inte avrundas.

I de fall inkomsterna ryms inom fribeloppet, vilket alltså enligt regelverket ska innebära att storleken på sjukersättningen inte påverkas, kan nuvarande avrundningsregler ändå medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre (preliminär) sjukersättning. Detta eftersom sjukersättning avrundas på annat sätt än preliminär sjukersättning.

Försäkringskassan anser att denna författningsändring skulle eliminera osäkerhet och frågor hos de försäkrade. Dessutom framförs att en stor del av avstämningen skulle kunna handläggas automatiskt med denna förändring. Försäkringskassan anger också att myndigheten inte kan se några skäl till att ha olika avrundningsregler för utbetalning av sjukersättning enligt 36 eller 37 kap. SFB.

3.5.3 Ändra avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning

Arbetsgruppens förslag: När månadsbelopp för preliminär sjukersättning beräknas, ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av preliminär sjukersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundningen ska i första hand göras på garantiersättningen enligt 35 kap. socialförsäkringsbalken.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 november 2013 och tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

Skälen för arbetsgruppens förslag: I de fall inkomsterna ryms inom det så kallade fribeloppet, konstaterar Försäkringskassan att nuvarande avrundningsregler kan medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre (preliminär) sjukersättning. Detta trots att inkomster som ryms inom fribeloppet enligt regelverket inte ska påverka storleken på sjukersättningen.

Försäkringskassan anger också att nuvarande avrundningsregler även medför att försäkrade i vissa fall blir återbetalningskyldiga för högre belopp än vad de har fått utbetalt.

Försäkringskassan anger även att myndigheten inte kan se några skäl till att ha olika avrundningsregler för utbetalning av sjukersättning enligt 36 kap. eller 37 kap. 11 och 12 §§ SFB.

Arbetsgruppen delar Försäkringskassans bedömning när det gäller behovet av ändring av bestämmelserna om avrundning för utbetalning av preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB. Både preliminär sjukersättning och sjukersättning enligt 36 kap. SFB beräknas och betalas ut i form av månadsbelopp, men har olika avrundningsregler. När försäkrade har inkomster som ryms inom fribeloppet, kan det således medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre preliminär sjukersättning. Detta trots att han eller hon ska ha samma ersättning som tidigare, eftersom

inkomster inom fribeloppet inte ska påverka storleken på ersättningen.

Arbetsgruppen föreslår således att avrundningsreglerna enligt 36 kap. 30 § SFB också ska gälla för preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB. Arbetsgruppen gör däremot bedömningen att det inte behövs någon ändring av bestämmelserna om avrundning för utbetalning av slutlig sjukersättning enligt 37 kap. 12 § SFB. Skälet till detta är att den slutliga sjukersättningen, till skillnad från sjukersättning enligt 36 kap. SFB och preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB, inte ska betalas ut i form av månadsbelopp.

Förslaget föranleder ändringar i 37 kap. 11 § SFB.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 november 2013 och tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

3.6 Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör

3.6.1 Gällande regelverk

Arbetskadelifvränta lämnas till en försäkrad som till följd av en arbetsskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel. Nedsättningen ska antas bestå under minst ett år (se 41 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Genom bestämmelser i 43 kap. 8 § och 44 kap. 3 § SFB blir dessa bestämmelser också tillämpliga inom det statliga personskadeskyddet och vid krigsskadeersättning till sjömän.

Livräntan lämnas med så stor andel av livränteunderlaget som motsvarar nedsättningen av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete (se 41 kap. 8 § SFB).

Livränteunderlaget motsvarar i normalfallet den sjukpenninggrundande inkomsten från den tidpunkt då arbetsskadelifvräntan första gången lämnas (se 41 kap. 11 § SFB).

När en arbetsskadelivränta börjar löpa tillämpas bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst i 25 och 26 kap. SFB.

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete (se 25 kap. 2 § SFB). Den sjukpenninggrundande inkomsten kan i vissa fall skyddas då den försäkrade gör avbrott i sitt arbete av vissa skäl som närmare framgår av 26 kap. 11–18 §§ SFB. Skyddet innebär att den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst, i vissa situationer, för tid då avbrott från arbetet görs, kan beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet, om den sjukpenninggrundande inkomsten då blir högre än om den hade beräknats med utgångspunkt i förhållandena under avbrottet (se 26 kap. 9 § SFB). Arbetsskadelivränta kan inte anses som inkomst av eget arbete och att få arbetsskadelivränta är inte en sådan situation som enligt 26 kap. SFB innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten är skyddad.

En ändring av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ska gälla från och med den dag då anledning till ändringen uppkom (se 26 kap. 6 § SFB). Detta innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten från och med den tidpunkt en försäkrad beviljas en arbetsskadelivränta utgörs av de inkomster som den försäkrade, trots skadan, kan skaffa sig genom eget arbete.

Det finns även andra situationer då den sjukpenninggrundande inkomsten ändras på liknande sätt, t.ex. när en sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas (se 26 kap. 7 § SFB).

När en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning upphör, kan den försäkrade återfå den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade hade omedelbart före det att den aktuella förmånen beviljades. Om den försäkrade har haft sjukersättning eller aktivitetsersättning under minst ett år räknas den tidigare sjukpenninggrundande inkomsten om med hänsyn till förändringen som skett av prisbasbeloppet under den tid den försäkrade fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst finns bara fram till 65 års ålder (se 26 kap. 22 a § SFB).

3.6.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att en försäkrad som fått arbetsskadelivränta ska kunna återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst då arbetsskadelivräntan upphör. Skyddet bör motsvara det som finns vid sjukersättning och aktivitetsersättning.

Försäkringskassan framför att det är i första hand två situationer då detta skydd behövs:

1. När den försäkrade är arbetslös när livräntan upphör.
2. När den försäkrade är fortsatt arbetsoförmögen, men nedsättningen av arbetsförmågan inte längre anses bero på arbetsskada.

3.6.3 Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör

Arbetsgruppens förslag: Vid utgången av en period, då en försäkrad har fått livränta till följd av en arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när livräntan började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om med förändringen av prisbasbeloppet för varje helt år som har förflutit. Denna bestämmelse ska gälla längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år. Detta ska även gälla då en period med sjukersättning upphör. Om livränta har lämnats till följd av arbetsskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyllde 65 år, gäller bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande inkomst längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014. De nya bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande

inkomst när en försäkrad tidigare har fått livränta tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta till följd av arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Arbetsskadelivränta beviljas om en försäkrad till följd av en arbetsskada fått sin förmåga att skaffa sig inkomst nedsatt med minst en femtondel. I samband med att en livränta beviljas bestäms den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst till den inkomst den försäkrade kan skaffa sig trots skadan.

Före den 1 juli 2008 var det vanligt att den som beviljades livränta också var berättigad till tidsbegränsad sjukersättning. Även när sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas beräknas den sjukpenninggrundande inkomsten om. Om den försäkrade har en sjukpenninggrundande inkomst baserad på ett heltidsarbete och beviljas en halv sjukersättning, sänks den sjukpenninggrundande inkomsten till hälften.

Om den försäkrade efter en period med aktivitetsersättning eller sjukersättning återfår arbetsförmågan och förmånen upphör helt eller delvis, kan den försäkrade återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst, som då även räknas om med hänsyn till förändringen av prisbasbeloppet under den tid förmånen har lämnats.

Någon motsvarande bestämmelse finns inte beträffande livränta. I de flesta fall har den försäkrade som återfått arbetsförmåga haft en anställning och den sjukpenninggrundande inkomsten har då bestämts utifrån inkomsten av detta arbete. I andra fall har den försäkrade tidigare ofta haft både en tidsbegränsad sjukersättning och en livränta och därmed kunnat återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst.

Sedan avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen är det mer vanligt förekommande att en försäkrad får livränta utan

att samtidigt vara beviljad sjukersättning. Det finns därför skäl att införa ett skydd även för den som beviljats livränta.

Möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst är, vid upphörande av sjukersättning, begränsad till tid före 65 års ålder. Detta bör, enligt arbetsgruppens bedömning, även gälla då en arbetsskadelivränta upphör. Avsikten med begränsningen är att skyddet ska finnas fram till den tidpunkt från och med den då garantipension inom ålderspensionen kan beviljas. Regeln har dock fått en otydlig utformning. Arbetsgruppen föreslår därför att det tydliggörs att möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst ska gälla längst till och med månaden före den när en försäkrad fyller 65 år.

Livränta kan i vissa fall beviljas för tid fram till och med månaden före den då den försäkrade fyller 67 år. Detta gäller om skadan har inträffat senast den månad den försäkrade fyller 65 år. Det är knappast troligt att det mer än i något enstaka fall blir aktuellt att en livränta upphör av annan anledning än begränsningen av förmånstiden efter 65 år, men arbetsgruppen anser ändå att möjligheten att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst ska utsträckas i dessa fall.

Det är viktigt att komma ihåg att bestämmelsen endast ger rätt att återfå den sjukpenninggrundande inkomsten. För att denna sedan ska vara skyddad gäller de regler som finns för detta skydd i 26 kap. SFB. Dessa regler innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten är skyddad vid vissa situationer. Som exempel på sådana situationer kan nämnas att den försäkrade får sjukpenning eller rehabiliteringspenning eller är arbetssökande vid Arbetsförmedlingen och söker arbete som motsvarar den omfattning som den sjukpenninggrundande inkomsten har grundats på.

När en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning upphör kan den sjukpenninggrundande inkomsten som en försäkrad återfått – i normalfallet – inte ligga till grund för utbetalning av sjukpenning under de tre första kalendermånaderna efter det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen har upphört (se 27 kap. 35 a § SFB). Arbetsgruppen gör bedömningen att en

arbetsskada inte bör medföra att en försäkrad löper risk att förlora ersättning som han eller hon annars hade kunnat få. Någon motsvarande begränsning föreslås därför inte vad avser livränta.

De regler som nu föreslås beträffande den som har haft en arbetsskadelivränta bör också gälla inom det statliga personskadeskyddet och vid krigsskadeersättning till sjömän.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 26 kap. 22 a § SFB och vidare föreslås en ny paragraf, 26 kap. 22 b §, i denna balk.

Bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2014. De nya bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande inkomst när en försäkrad tidigare har fått livränta bör tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta till följd av arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän.

3.7 Bevilja bostadstillägg retroaktivt

3.7.1 Gällande regelverk

Den som har sjukersättning eller aktivitetsersättning kan, beroende på hur stora inkomster han eller hon har, också få bostadstillägg (101 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Bostadstillägget lämnas från och med den månad som anges i ansökan, men kan beviljas retroaktivt för högst tre månader innan ansökningsmånaden (101 kap. 10 § SFB). Även sjukersättning och aktivitetsersättning kan beviljas retroaktivt för högst tre månader innan ansökningsmånaden (33 kap. 14 § SFB).

3.7.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att den som har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning också ska kunna beviljas bostads-

tillägg från samma månad. Regeln föreslås gälla under förutsättning att ansökan om bostadstillägg kommer in senast månaden efter den månad som beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

I de fall en försäkrad lämnar in ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning och bostadstillägg samma månad, kan han eller hon, med nuvarande regelverk, beviljas bostadstillägg från och med samma månad som sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beviljas från. Försäkringskassan konstaterar att det av olika anledningar dock händer att försäkrade inte tar till sig informationen om bostadstillägg. Det medför ofta att den försäkrade ansöker om bostadstillägg först efter att han eller hon har fått beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning. I dessa fall kan det ha gått mer än tre månader räknat från och med den månad då sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beviljades, vilket alltså medför att den försäkrade går miste om bostadstillägget för en eller flera månader. Försäkringskassan konstaterar att detta kan leda till flertalet kontakter mellan den försäkrade och Försäkringskassan, samt att den försäkrade begär omprövning av beslutet om bostadstillägg. Försäkringskassan framför att det är en mindre del av de försäkrade som underlåter att ansöka i sådan tid att förmånen kan lämnas från och med samma månad som sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för. För dessa personer kan dock konsekvenserna bli stora, eftersom bostadstillägget ofta är en viktig del av deras inkomst. Det är också en grupp som kan ha svårt för att ta till sig information och få iväg en ansökan.

Försäkringskassan anser dock att tiden för hur länge den försäkrade ska kunna vänta med ansökan bör begränsas. Därför föreslår myndigheten att ansökan om bostadstillägg ska göras senast månaden efter den då den försäkrade får beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning. Försäkringskassan anser inte att det är önskvärt att bostadstillägg ska kunna beviljas retroaktivt för flera år.

3.7.3 Bevilja bostadstillägg retroaktivt

Arbetsgruppens förslag: Bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan, om en ansökan om bostadstillägg inkommit senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med ikraftträdandet.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Försäkringskassan framför att det av olika anledningar händer att försäkrade inte tar till sig informationen om bostadstillägg. Detta kan medföra att den försäkrade går miste om bostadstillägget för en eller flera månader. Försäkringskassan framför att det är ett mindre antal försäkrade som missar att ansöka i tid. För dessa personer kan dock konsekvenserna bli stora, eftersom bostadstillägget ofta är en viktig del av deras inkomst. Detta är också en grupp försäkrade som kan ha svårt för att ta till sig information samt att skicka iväg en ansökan. Försäkringskassan gör bedömningen att tiden för hur länge den försäkrade ska kunna vänta med att ansöka om bostadstillägg bör begränsas.

Arbetsgruppen instämmer i Försäkringskassans slutsatser. Dessutom konstaterar arbetsgruppen att ärenden avseende ansökan om sjukersättning och aktivitetsersättning ofta är utredningskrävande för Försäkringskassan och att handläggningstiden för dessa ärenden därför vanligtvis uppgår till några månader. För vissa försäkrade aktualiseras frågan om bostadstillägg först när de får beslut och utbetalning av sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta kan vara fallet även om Försäkringskassan sedan tidigare har informerat den försäkrade om att bostadstillägg kan beviljas med som mest tre månaders retroaktiv tid. Vissa försäkrade kan således, trots att Försäkringskassan uppfyller serviceskyldigheten, komma att underlåta att ansöka om

bostadstillägg i tid. Om de försäkrade lämnar in en ansökan om bostadstillägg först när beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning är fattat, medför det alltså ofta att de blir utan bostadstillägg för en eller flera månader.

Mot ovan angiven bakgrund föreslår arbetsgruppen att i de fall försäkrade har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning efter ansökan (33 kap. 14 § första stycket SFB) och ansökan om bostadstillägg inkommit till Försäkringskassan senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades, får bostadstillägg lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats. Detta förslag avser de fall då det behövs mer än tre månaders retroaktiv tid för ansökan om bostadstillägg, för att bostadstillägg ska kunna lämnas från samma månad som sjuk- eller aktivitetsersättning har beviljats från. Att ansökan om bostadstillägg i dessa fall, såsom Försäkringskassan föreslår, ska lämnas in senast månaden efter att beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning har fattats för att bostadstillägg ska kunna beviljas för längre tid tillbaka än tre månader, bedöms som en rimlig tidsbegränsning för denna undantagsregel.

Förslaget leder till att en ny paragraf, 101 kap. 10 a §, föreslås i SFB. Vidare leder förslaget till följdändringar i 101 kap. 10 § samma balk.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med ikraftträdandet.

3.8 Pensionsmyndighetens fordringshantering

3.8.1 Gällande regelverk

Särskilda regler gäller för Pensionsmyndighetens fordringshantering vid återkrav av för mycket utbetald ersättning. Fram till och med 2014 ska, när ett beslut om återkrav har fattats i ett ärende, den fortsatta handläggningen på grund av beslutet handhas av

Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten (9 kap. 3 a § lagen [2010:111] om införande av socialförsäkringsbalken).

Pensionsmyndighetens fordringshantering utförs således i dag av Försäkringskassan. Vid bildandet av Pensionsmyndigheten fanns inte möjlighet för myndigheten att bygga upp egna rutiner för fordringshantering. Det var inte heller möjligt att på ett enkelt sätt skilja ut Pensionsmyndighetens fordringar ur den totala ärendestocken hos Försäkringskassan. Större delen av fordringshanteringen är oproblematisk ur ett förvaltningsrättsligt perspektiv att överlåta till en annan utförare, men en del av hanteringen kan klassas som myndighetsutövning, främst beslut om avdrag i förmån, så kallad kvittning. För att Försäkringskassan skulle kunna hantera Pensionsmyndighetens fordringar krävdes en lagändring i enlighet med regeringsformen 12 kap. 4 § som reglerar att en myndighet bara får lämna över uppgifter som innefattar myndighetsutövning om det finns lagstöd. Ett tidsbegränsat lagstöd för att låta Försäkringskassan hantera Pensionsmyndighetens fordringar infördes därför.

Pensionsmyndighetens fordringshantering utgörs av de åtgärder som ska vidtas efter det att ett beslut om återkrav har fattats. För Pensionsmyndighetens återkrav utför Försäkringskassan fordringshanteringen i sin helhet åt Pensionsmyndigheten. Det innebär att efter det att Pensionsmyndigheten har fattat ett beslut om återkrav lämnas ärendet över till Försäkringskassan som sedan ansvarar för den fortsatta handläggningen. Om återkravet inte betalas gör Försäkringskassan en utredning. Först görs en betalningsutredning för att utreda gäldenärens betalningsförmåga och bedöma vilken åtgärd som ska vidtas för att driva in fordran. Om gäldenären saknar betalningsförmåga tas beslut om att avbryta indrivningen, vilket innebär att skulden läggs för bevakning. Om betalningsförmåga finns, utreds om skulden kan kvittas. Det innebär att avdrag görs på framtida utbetalningar av förmåner som gäldenären uppbär från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Betalningsutredningen kan även resultera i att skulden drivs in via Krono-

fogden. Försäkringskassan får då ansöka om betalningsföreläggande för att få kravet verkställt av Kronofogdemyndigheten. Det är också möjligt för gäldenären att komma in med önskemål om avbetalningsplan eller frivilliga avdrag i utbetalningar. Det finns ingen särskild statistik för hur Pensionsmyndighetens fordringar hanteras, utan statistiken visar hur de båda myndigheternas gemensamma fordringsstock har hanterats:

- Avbruten indrivning (betalningsförmåga saknas) – 63 %
- Kvittning genom avdrag i pågående utbetalning av förmåner – 20 %
- Inkassokrav och ev. indrivning av Kronofogdemyndigheten – 7 %
- Avbetalningsplan – 10 %

Inom fordringshanteringen är besluten om avdrag (främst kvittning men även eftergift och ackord) att betrakta som myndighetsutövning. Denna lagreglerade möjlighet för myndigheten att innehålla belopp vid utbetalning av en förmån för att sedan avräkna detta mot en fordran ger nämligen myndigheten befogenhet att ensidigt bestämma om en skyldighet för den enskilde. Ett tillfälligt lagstöd för att möjliggöra att Försäkringskassan utför myndighetsutövande uppgift åt Pensionsmyndigheten finns i lagen om införande av socialförsäkringsbalken och gäller till och med 2014. Därefter bör frågan få en långsiktig lösning. Ett beslut om lagändring bör tas i god tid innan utgången av 2014 för att ge myndigheten goda planeringsförutsättningar.

Under 2012 fattades 17 726 beslut om återkrav hos Pensionsmyndigheten. De flesta avser felaktiga utbetalningar av bostadstillägg. Pensionsmyndigheten betalade 2,3 miljoner kronor för fordringshanteringen till Försäkringskassan för 2012.

3.8.2 Pensionsmyndighetens förslag

Pensionsmyndigheten föreslår att Försäkringskassan även efter 2014 ska fortsätta att sköta den handläggning som följer av

Pensionsmyndighetens beslut om återkrav. Pensionsmyndigheten framhåller att denna lösning är mer kostnadseffektiv och innebär minskad risk för fel jämfört med övriga alternativ som myndigheten utrett.

Pensionsmyndigheten har utrett olika alternativ till lösningar för fordringshanteringen efter 2014.

Alternativet att låta Pensionsmyndigheten helt ta över alla delar av fordringshanteringen bedömer Pensionsmyndigheten inte som genomförbart till utgången av 2014. Pensionsmyndigheten bedömer det inte heller som ekonomiskt försvarbart. Försäkringskassan har i dag en enhet med över 100 medarbetare och utbyggda IT-system och stödrutiner för hanteringen. Pensionsmyndighetens andel är cirka fyra procent av verksamheten. Det innebär därför stordriftsfördelar för Pensionsmyndigheten att låta Försäkringskassan utföra hela eller delar av fordringshanteringen. Det gäller inte minst eftersom Försäkringskassan har utvecklat IT-system för hanteringen. Pensionsmyndigheten anser vidare att myndighetens fordringshantering är av så liten omfattning att det inte skulle vara lönsamt att utveckla ett eget IT-system för detta och att hanteringen därför skulle behöva ske manuellt.

Ett annat alternativ är att Pensionsmyndigheten handlägger kvittningen, och därutöver även betalningsutredning, bevakning av förfallodagar m.m. Med ett sådant alternativ börjar Pensionsmyndigheten efter beslut om återkrav med att göra en betalningsutredning. Om återkravet bedöms kunna kvittas genom avdrag på kommande utbetalningar fattar Pensionsmyndigheten ett sådant beslut, vilket innebär att myndigheten själv ansvarar för myndighetsutövningen. Ärendet skickas därefter till Försäkringskassan för verkställande av kvittningsbeslutet, eftersom Försäkringskassan enligt avtal mellan myndigheterna hanterar Pensionsmyndighetens utbetalningar. Om betalningsutredningen inte resulterar i kvittning lämnar Pensionsmyndigheten över ärendet till Försäkringskassan, som får utreda om indrivningen ska avbrytas, eller om ärendet ska skickas vidare till Kronofogdemyndigheten. Enligt Pensionsmyndighetens beräk-

ningar skulle en övergång till en sådan lösning innebära ökade personalkostnader med ca 9 miljoner kronor för Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten betalar i dag 2,3 miljoner kronor till Försäkringskassan för hanteringen av fordringar. Med ovanstående lösning, där Försäkringskassan fortfarande utför en del av fordringshanteringen, bedömer Pensionsmyndigheten att betalningen till Försäkringskassan skulle minska till ca 2,0 miljoner kronor. Det innebär alltså totalt en årlig kostnadsökning om ca 8,7 miljoner kronor för Pensionsmyndigheten för fordringshanteringen. Den främsta förklaringen till detta är att hanteringen skulle övergå från att vara automatiserad till manuell. Pensionsmyndigheten beräknar att alternativet även skulle innebära ca 1 miljon kronor i engångskostnader för rekrytering och uppstart. Därtill kan Försäkringskassan få engångskostnader för övertalighet. Pensionsmyndigheten bedömer även att detta förslag innebär ökad risk för fördröjning och fel i ärendehantering på grund av den manuella överlämningen mellan myndigheterna.

Pensionsmyndigheten har även utrett ett alternativ där Pensionsmyndigheten endast handlägger den delen som utgör myndighetsutövning, dvs. kvittningen. Det alternativet innebär dock flera manuella överlämningstillfällen mellan myndigheterna, med medföljande ytterligare risker för fördröjningar och fel i hanteringen.

Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan har uppgett att det inte finns någon förmånsspecifik kompetens som kan ha betydelse för kvaliteten på handläggningen av fordringar. För fordringshanteringen krävs främst kompetens att utreda betalningsförmågan, och denna påverkas inte av myndighetens verksamhetsområde.

3.8.3 Pensionsmyndighetens fordringshantering

Arbetsgruppens förslag: Efter det att ett beslut om återkrav har fattats av Pensionsmyndigheten i ett ärende ska den fortsatta handläggningen handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten.

Försäkringskassan får, om beslutet om återkrav avser ersättning som handläggs av Pensionsmyndigheten, endast göra avdrag på ersättning som administreras av Pensionsmyndigheten.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Arbetsgruppen anser att myndigheten principiellt ska ha ansvar för sin egen myndighetsutövning, men att det kan finnas anledning att frångå principen. Pensionsmyndigheten har inkommit med underlag till Regeringskansliet där olika alternativa hanteringar av den framtida fordringsverksamheten har övervägts.

Arbetsgruppen har gjort en jämförelse av värdet av att ansvara för sin egen myndighetsutövning med de kostnadsökningar och riskerna för fel och fördröjningar som det skulle innebära om Pensionsmyndigheten tog hem hela eller delar av fordringshanteringen. Arbetsgruppen anser att Pensionsmyndighetens förslag om att Försäkringskassan även fortsättningsvis ska hantera Pensionsmyndighetens fordringar är att föredra.

Med anledning av förslaget att Försäkringskassan fortsättningsvis även efter 2014 ska sköta den handläggning som följer av Pensionsmyndighetens beslut om återkrav och att en ny bestämmelse om detta nu föreslås i socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, 108 kap. 14 a §, anser arbetsgruppen att vissa följdändringar bör göras i 108 kap. 22 § SFB. Möjligheten för Pensionsmyndigheten att göra avdrag på ersättning i vissa fall tas bort eftersom det nu föreslås att det är Försäkringskassan som ska sköta handläggningen efter ett beslut om återkrav. Vidare

bör det förtydligas att i det fall beslutet om återkrav avser en ersättning som handläggs av Pensionsmyndigheten får avdrag endast göras på ersättning som administreras av den myndigheten.

Förslagen föranleder ändringar i 108 kap. 1 och 22 §§ samt en ny paragraf, 108 kap. 14 a § SFB.

3.9 Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav

3.9.1 Gällande regelverk

Försäkringskassan får enligt 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, göra avdrag på ersättning (kvittning) på grund av återkrav som har beslutats av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Försäkringskassan får dock endast göra avdrag för det belopp som har betalats ut för mycket – den del som avser upplupen ränta och eventuell avgift som hänförs till återkravet måste drivas in på annat sätt.

3.9.2 Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav

Arbetsgruppens förslag: Bestämmelserna i 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken kompletteras på så sätt att avdrag även ska få göras för upplupen ränta och avgifter.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Avdragsbestämmelsen i 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken är utformad på ett sådant sätt att avdrag endast kan göras för det belopp som har utbetalats för mycket. Det finns alltså i dag inte någon möjlighet för Försäkringskassan att vid en avräkning göra avdrag för eventuella räntor och avgifter som har förfallit till betalning. Om den återbetalningsskyldige inte betalar sin skuld frivilligt innebär detta

att Försäkringskassan måste driva in den del av skulden som avser upplupen ränta och avgifter på vanligt sätt. Arbetsgruppen anser att detta inte är en tillfredsställande ordning. Avdrag bör i stället få göras för hela den skuld som den enskilde har. Ett sådant förfarande är administrativt praktiskt och det underlättar både för den återbetalningsskyldige och för Försäkringskassan om Försäkringskassan ges möjlighet att göra avdrag för såväl återkravsbeloppet som upplupen ränta och eventuell avgift. Arbetsgruppen föreslår därför att en bestämmelse införs som ger Försäkringskassan möjlighet att även göra avdrag för upplupen ränta och eventuella avgifter.

Förslaget föranleder ändring i 108 kap. 22 § SFB.

Bestämmelsen bör träda i kraft den 1 januari 2015, dvs. samtidigt som övriga ändringar i 108 kap. 22 § och den föreslagna nya bestämmelsen i 108 kap. 14 a §.

3.10 Socialförsäkring under arbete vid svenska utlandsmyndigheter i EU/EES-länder för lokalt anställd personal

Arbetsgruppens förslag: En person som är lokalanställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt socialförsäkringsbalken när det gäller denna anställning. En sådan person är inte heller att anse som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen innehåller regler om i vilket land en person ska vara försäkrad för sociala trygghetsförmåner. Enligt huvudregeln i förordningen ska en person vara omfattad av reglerna i det land där han/hon förvärvsarbetar. Det finns emellertid regler om undantag från

huvudregeln som innebär att man inte ska omfattas av lagstiftningen i det land där förvärvsarbetet utförs. Exempel på detta är när en arbetstagare sänds ut av sin arbetsgivare för att utföra arbete för dennes räkning i en annan medlemsstat och arbetet inte överstiger en period av två år. I detta fall kvarstår arbetstagaren i det sändande landets socialförsäkring och undantas från lagstiftningen i arbetslandet. Enligt förordningen ska också offentligt anställda personer undantas från huvudregeln att vara försäkrade i arbetslandet. För denna grupp finns emellertid ingen tidsgräns, som för utsända personer, utan de tillhör den sändande statens försäkring så länge arbetsförhållandet varar.

Försäkringskassan, som är den myndighet som beslutar i ärenden om tillhörighet till den svenska socialförsäkringen, har tolkat förordningen 883/2004 så att även lokalanställd personal vid svenska beskickningar i andra EU/EES-länder ska anses vara offentligt anställda och därmed omfattas av den svenska försäkringen under anställningen.

Förordningen (EG) nr 883/2004 innehåller regler som hänvisar till den nationella lagstiftningen och de definitioner som finns där. Eftersom den svenska lagstiftningen saknar en uttrycklig åtskillnad mellan lokalt anställda och offentligt anställda i allmänhet är Försäkringskassans tolkning att lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter i EU/EES-länder ska omfattas av den svenska socialförsäkringen eftersom de faller under det generella begreppet offentligt anställda.

I detta sammanhang har den svenska tolkningen och tillämpningen av begreppet ”offentligt anställd” i förordningen vållat problem i samordningen med övriga medlemsstater eftersom andra medlemsstater gör en klar åtskillnad i sin lagstiftning vad gäller offentligt anställda och lokalt anställda. Lokalt anställda omfattas därför inte av lagstiftningen i den medlemsstat dit förvaltningen som anställt dem hör. De omfattas istället av lagstiftningen i arbetslandet enligt huvudregeln i förordningen. Detta för med sig att lokalt anställd personal vid utländska beskickningar i Sverige (inklusive EU/EES-ländernas beskickningar) också omfattas av den svenska socialförsäkringen eftersom de

inte, enligt den utländska arbetsgivaren, anses vara offentligt anställda. Detsamma gäller även vid tillämpningen av förordningen (EG) nr 883/2004.

Försäkringskassans nuvarande tolkning av förordningen nr 883/2004 har också konsekvenser för utlandsmyndigheterna och de enskilda. Utlandsmyndigheterna har stora administrativa problem med nuvarande hantering som kräver kontakter både med Försäkringskassan och den enskilde vilket ofta innebär försenade utbetalningar. De lokalt anställdas försäkringssituation blir fragmentariskt eftersom denna personalkategori inte har någon anknytning till utlandsmyndighetens övriga välfärdsanordningar och hamnar på så sätt mellan olika system. Det är därför angeläget att koppla de lokalt anställdas socialförsäkring till arbetslandet och på så sätt även anpassa tillämpningen till den praxis som råder inom EU.

Försäkringskassans tillämpning har på grund av avsaknaden av särregler i den nationella lagstiftningen kommit att innebära en obalans i hur reglerna i EU/EES-länderna tillämpas för den nu aktuella gruppen lokalanställda. Det bör därför införas nationella regler som klargör på vilket sätt förordningen (EG) nr 883/2004 ska tillämpas i detta avseende.

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 4 kap. 5 a §, införs i socialförsäkringsbalken, förkortad SFB.

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Vidare föreslås övergångsregler som innebär att den som vid ikraftträdandet är försäkrad enligt SFB, om han eller hon önskar det, får kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020. Tidsperioden fram till den 30 april 2020 har valts med hänsyn till övergångsbestämmelsen som finns i förordningen 883/2004 (artikel 87.8) och som började tillämpas den 1 maj 2010. Övergångsbestämmelsen innebär att en person längst får behålla tidigare försäkringstillhörighet 10 år från det att förordningen 883/2004 började tillämpas.

4 Konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser för sakanslagen

Den förenklade bestämmelsen om sammanläggning av dagar i sjukperioder (se avsnitt 3.2) innebär att i ett antal sjukfall där dagar i nuläget läggs samman kommer en sådan sammanläggning inte att ske utan den försäkrades arbetsförmåga prövas från början i rehabiliteringskedjan. I de allra flesta fall får detta ingen betydelse för sjukfallets längd, men i en del fall innebär det att sjukpenning kommer att betalas ut under något längre tid. Uppskattningsvis innebär detta att kostnaderna för sjukpenning ökar med drygt tre miljoner kronor per år.

Förslaget om att den som haft en livränta ska kunna återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst (se avsnitt 3.6) är mycket svårt att beräkna. Möjligheten torde omfatta cirka 80 personer per år. Man kan dock anta att de flesta av dessa har en anställning och att deras sjukpenninggrundande inkomst i stället kommer att grundas på detta arbete. De försäkrade, vars arbetsskadelivränta inte förlängs på grund av att det inte bedöms att arbetsförmågan är nedsatt kommer knappast att få sjukpenning i stället för livräntan. Hur många som till slut får ersättning till följd av förslaget är ovisst. Försäkringskassan har i sin rapport (Fler förslag för minskat krångel. November 2012 sid. 64) gjort ett exempel på vilka kostnader det skulle bli om var fjärde person som kan återfå sjukpenninggrundande inkomst är helt sjukskriven under ett år och beräknat kostnaden till fyra miljoner kronor. Det är dock inte sannolikt att effekten skulle bli så stor utan exemplet anförs närmast för att visa att det rör

sig om små kostnadsökningar i förhållande till de totala kostnaderna för sjukpenning.

Den föreslagna ändringen om att bevilja bostadstillägg för retroaktiv tid (se avsnitt 3.7), innebär att bostadstillägg kan lämnas från samma månad som sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, även när det avser tid som är tre månader före ansökningsmånaden för bostadstillägg. Dock ska ansökan ha inkommit till myndigheten senast månaden efter den under vilken beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades. Om detta förslag genomförs, bedöms sakanslaget påverkas med en marginell ökning. De ökade kostnaderna på sakanslaget beräknas till 1,5–3 miljoner kronor.

Förslagen om att kunna betala ut sjukpenning för tid före anmälan (se avsnitt 3.1) och att ta bort kravet på att vård av en närstående ska anmälas före det att närståendepenning anmäls (se avsnitt 3.4) innebär mycket små kostnadsökningar då de innebär att ett fåtal försäkrade får ersättning för några dagar.

Övriga förslag bedöms inte ha några konsekvenser för sakanslagen.

4.2 Ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen

Förslaget att förenkla bestämmelsen om sammanläggning av dagar i olika sjukperioder bedöms ha störst betydelse för de administrativa kostnaderna. Genom förslaget behöver Försäkringskassan i de allra flesta fall inte kontakta försäkrade och arbetsgivare för att utröna om den försäkrade har arbetat eller inte. Bedömningen är att förslaget kommer att innebära en rationaliseringseffekt på cirka 18,5 miljoner kronor per år. Införandet av de nya bestämmelserna kan beräknas till cirka 200 000 kronor under 2014 och 100 000 kronor de följande åren.

En generell möjlighet att lämna sjukpenning för sju dagar före anmälan beräknas medföra en minskad handläggningkostnad på cirka 1,5 miljoner kronor per år. Införandekostnaden beräknas

till 1,2 miljoner kronor år 2014 och därefter kostnader för avskrivningar på cirka 100 000 kronor per år.

När det gäller att en försäkrad inte längre behöver anmäla vård av en svårt sjuk närstående beräknas det medföra minskade handläggningkostnader med 700 000 kronor per år. Införandekostnaden beräknas till cirka 1 miljon kronor.

Förslaget att den som har haft livränta ska kunna återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst beräknas inte påverka Försäkringskassans handläggning. Vissa mindre införandekostnader, 200 000 kronor, kan uppstå 2014.

Förslaget om ändrade avrundningsregler för preliminär sjukersättning (se avsnitt 3.5) kommer att innebära att fler ärenden kommer kunna hanteras maskinellt. Detta minskar de administrativa kostnaderna. Samtidigt krävs IT-utveckling för att systemet ska göra annan avrundning. Den sammanlagda effekten bedöms bli att besparingar och kostnader i princip tar ut varandra.

Förslaget om att låta Försäkringskassan hantera Pensionsmyndighetens fordringar (se avsnitt 3.8) innebär att myndigheterna framöver använder sig av samma handlägningsprocess som i dag. Förslaget innebär därför inga ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen. Om handläggningen skulle läggas om till att i större utsträckning hanteras av Pensionsmyndigheten skulle myndighetens förvaltningskostnader däremot beräknas öka med 8,7 miljoner kronor per år, huvudsakligen till följd av ökad manuell hantering. Därtill skulle uppstartskostnader om 1 miljon kronor tillkomma.

Övriga förslag bedöms ej ha konsekvenser för förvaltningsanslagen.

4.3 Övriga konsekvenser

Arbetsgruppen bedömer inte att förslagen har någon nämnvärd konsekvens för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förslagen innebär att regler görs tydligare och att friktionen mellan

Försäkringskassan och de försäkrade minskar, t.ex. genom att Försäkringskassan generellt accepterar sjukanmälan inom sju dagar eller att bostadstillägg kan beviljas retroaktivt för en längre period. Förslaget om sammanläggning av sjukperioder kan möjligen medföra ett fåtal färre överklaganden.

Förslaget om att införa en distinktion mellan begreppet offentligt anställd och begreppet lokalt anställd personal i socialförsäkringsbalken vad avser tolkningen av förordningen (EG) nr 883/2004 (se avsnitt 3.10) är det enda av förslagen som har EU-anknytning. Genom förslaget anpassas tillämpningen av svenska regler till den praxis som gäller inom EU/EES-länderna.

Inget av förslagen bedöms ha konsekvenser för företagens kostnader eller för jämställdheten.

5 Författningskommentar

5.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

4 kap.

5 a §

Paragrafen är ny. Första meningen i paragrafen, som anger att en person som är lokalanställd vid en svensk utlandsmyndighet inte är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken när det gäller den anställningen, är endast ett förtydligande av vad som redan gäller enligt de allmänna bestämmelserna om försäkringsskyddet i 4 kap. 3 § och bestämmelserna om arbete i Sverige i 6 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. I andra meningen anges att en sådan person inte ska anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Denna nya bestämmelse har inte någon vidare innebörd än vad som nu avses i SFB.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.10.

26 kap.

22 a §

Ändringen i *första stycket* innebär att efter det att en försäkrad under en period har fått livränta till följd av arbetskada ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera perioder med livränta. Livräntan kan ha lämnats på grund av bestämmelserna i 41, 43 eller 44 kap. SFB. Möjligheten att på detta sätt återfå en tidigare gällande

sjukpenninggrundande inkomst finns redan i dag, enligt bestämmelserna i detta stycke, för en försäkrad som helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Även en försäkrad som har fått livränta ska omfattas av de omräkningsbestämmelser som redan gäller för försäkrade som helt eller delvis har fått sjukersättning.

Genom ändringen i *andra stycket* förtydligas att möjligheten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst gäller längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år. Detta gäller således även för de försäkrade som tidigare har fått livränta. För dessa försäkrade finns emellertid möjlighet att under vissa förutsättningar få tillbaka en sjukpenninggrundande inkomst även efter 65 års ålder, vilket regleras särskilt i 26 kap. 22 b §, (se författningskommentaren till denna paragraf).

Förslaget behandlas i avsnitt 3.6.

22 b §

Paragrafen är ny. I denna återfinns bestämmelser om under vilka förutsättningar en försäkrad som tidigare har fått livränta har möjlighet att återfå en sjukpenninggrundande inkomst efter 65 års ålder. Om livränta har lämnats till följd av arbetsskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyller 65 år, gäller bestämmelserna om möjligheten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.6.

27 kap.

17 §

Genom ändringen i paragrafens *första mening* införs en möjlighet för Försäkringskassan att lämna sjukpenning under högst sju dagar före den dag då sjukfallet anmäls till myndigheten. Ändringen innebär således att bestämmelsen om att sjukpenning, enligt huvudregeln, inte får lämnas för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts tas bort. Den *andra meningen* i paragrafen ändras inte. Emellertid är avsikten att den praxis som

utvecklats kring hur denna undantagsregel kan tillämpas alljämt ska bli gällande, fast då i förhållande till de fall som gäller längre tid tillbaka än sju dagar räknat från anmälan av sjukdomsfallet.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

25 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring till ändringen i 27 kap. 17 §. Ändringen innebär ingen förändring av när i ett sjukdomsfall nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas. I stället för att som i dag knyta detta till sjukanmälningsdagen knyts det till sjukperiodens första dag. Den försäkrade ska således styrka arbetsförmågans nedsättning på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag, alltså oavsett när sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

51 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om när dagar i olika sjukperioder ska läggas samman vid beräkning av hur lång tid en försäkrad har haft nedsatt arbetsförmåga (förmånstiden), har delats upp i *två nya stycken*, som innehåller ändrade regler för när sammanläggning av dagar i sjukperioder ska ske.

Enligt bestämmelserna i *första stycket* ska dagar i sjukperioder läggas samman om färre än 90 dagar har förflutit mellan sjukperioderna. Således behöver inte längre någon beräkning ske av hur många dagar en försäkrad har förvärvat arbetat mellan sjukperioderna.

Enligt bestämmelserna i *andra stycket* ska det vid beräkning av antalet dagar bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion. Dessa bestämmelser avses kunna tillämpas även när en försäkrad under någon dag är frånvarande från en aktivitet inom ramen för deltagandet i arbetslivsintroduktionen, t.ex. på grund av sjukdom. När det ska beräknas antalet dagar mellan sjukperioderna bör således dagar då en försäkrad deltagit i arbetslivsintroduktion inte räknas med.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.2.

30 kap.

13 §

Punkten 5 i paragrafen tas bort. Det ska således inte längre finnas något krav på att en rehabiliteringsplan ska innehålla den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.3.

37 kap.

11 §

Bestämmelserna i paragrafens *andra stycke* ändras. Ändringen innebär att de bestämmelser om avrundning som gäller vid utbetalning av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 36 kap. 30 § nu även införs i förhållande till utbetalning av preliminär sjukersättning.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.5.

47 kap.

1 §

Ändringen i *andra stycket*, *andra strecksatsen* är en följdändring som föranleds av den ändrade paragrafen 47 kap. 7 § med rubriken Förlust av ersättning.

7 §

Genom ändringen i paragrafen slopas kravet på en försäkrad som önskar närståendepenning att anmäla vård av en svårt sjuk närstående person. I stället införs bestämmelser om att en ansökan om närståendepenning ska göras inom ett år från den dag ersättningen avser. Om så inte sker förlorar den försäkrade rätten till närståendepenning för den dagen.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.4.

101 kap.

1 §

Ändringen i *andra stycket, femte strecksatsen*, är en följdändring som föranleds av införandet av den nya 101 kap. 10 a §.

10 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring som föranleds av införandet av den nya 101 kap. 10 a §.

10 a §

Paragrafen är ny. Genom bestämmelserna införs ett undantag från bestämmelserna i 101 kap. 10 §, som reglerar att bostadstillägg kan lämnas retroaktivt, som längst, för tre månader tillbaka före ansökningsmånaden.

Bostadstillägg ska enligt bestämmelserna i *första stycket* lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, vilket således kan vara en månad som infallit för längre tid sedan än tre månader. En förutsättning för att bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad då sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats är dock att en ansökan om bostadstillägg inkommit till Försäkringskassan senast under månaden efter den under vilket beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Av bestämmelserna i *andra stycket* framgår att bestämmelserna i första stycket om möjligheten för en försäkrad att få bostadstillägg för längre tid tillbaka än tre månader endast gäller i det fall då sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.7.

108 kap.

1 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring som föranleds av den nya paragrafen 14 a § med rubriken Verkställighet m.m. av beslut om återkrav.

14 a §

Paragrafen är ny och reglerar att det är Försäkringskassan som ska sköta den handläggning som följer av ett beslut om återkrav, även i de fall det är Pensionsmyndigheten som har fattat beslutet om återkrav. Den handläggning som avses är de verkställighetsåtgärder och beslut enligt övriga bestämmelser i 108 kap., såsom kvittningar, ränteuttag m.m., som kan behövas för att det återkrävda beloppet ska bli reglerat.

Regleringen av vilken myndighet som ska vara handläggande i de aktuella avseendena tillkom i samband med inrättandet av Pensionsmyndigheten den 1 januari 2010, där bestämmelsen infördes i 2 § lagen (2009:986) med anledning av inrättande av Pensionsmyndigheten. Bestämmelsen var reglerad i tiden till att gälla endast under åren 2010 och 2011. När nämnda lag upphävdes i samband med socialförsäkringsbalkens ikraftträdande den 1 januari 2011, införlivades bestämmelsen i 9 kap. 3 a § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Bestämmelsens giltighetstid har sedermera förlängts till och med år 2014.

Förslaget behandlas i avsnitt 3.8.

22 §

Som en konsekvens av den nya paragrafen 14 a § ändras paragrafen på så sätt att möjligheten för Pensionsmyndigheten att göra avdrag på en ersättning tas bort. Det är således endast Försäkringskassan som fortsättningsvis får göra sådana avdrag. Vidare anges att om beslutet om återkrav avser en ersättning som handläggs av Pensionsmyndigheten får avdrag endast göras på en sådan ersättning som administreras av den myndigheten. Naturligtvis får avdrag inte göras på en ersättning som administreras av Pensionsmyndigheten för ett återkrav som avser en förmån som administreras av Försäkringskassan.

Enligt hittillsvarande bestämmelser kan avdrag endast göras för det belopp som har utgetts för mycket. Nu införs i paragrafen en bestämmelse som möjliggör för Försäkringskassan att göra avdrag för hela den skuld som den enskilde har, dvs. även för upplupen ränta och eventuella avgifter.

Förslagen behandlas i avsnitten 3.8 och 3.9.

5.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda ikraft den 1 november 2013 i fråga om 37 kap. 11 §, den 1 januari 2015 i fråga om 108 kap. 1, 14 a och 22 §§ samt i övrigt den 1 januari 2014.

Enligt *punkten 2* får den som vid ikraftträdandet är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken, om han eller hon önskar det, kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020. Detta innebär att den försäkrade kan välja om han eller hon under en övergångsperiod fortsatt vill vara försäkrad enligt socialförsäkringsbalken. Valet bör göras i anslutning till ikraftträdandet av den nya bestämmelsen i 4 kap. 5 a § och kan inte gälla för längre tid än till och med den 30 april 2020.

Av *punkten 3* framgår att de nya bestämmelserna om att försäkrade vid utgången av en period med livränta har möjlighet att återfå en sjukpenninggrundande inkomst, tillämpas första gången för sådana försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta enligt 41, 43 eller 44 kap. socialförsäkringsbalken.

Enligt *punkten 4* får vid tillämpningen av de nya bestämmelserna om anmälan i 27 kap. 17 § första meningen även beaktas dagar som infallit före ikraftträdandet. Om en försäkrad således anmäler ett sjukdomsfall den 2 januari 2014 som har påbörjats den 28 december 2013 ska sjukpenning kunna lämnas enligt de nya bestämmelserna från och med den 28 december 2013.

Av bestämmelserna i *punkten 5* följer att även i det fall sjukperiodens första dag har infallit före den 1 januari 2014, räknas tiden från och med när den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom från den dagen.

Enligt *punkten 6* ska sammanläggning av dagar i sjukperioder göras enligt de nya bestämmelserna om detta första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. När en bedömning sedan ska göras av om dagar i denna sjukperiod ska läggas

samman med dagar i en tidigare sjukperiod ska sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet kunna beaktas.

De nya bestämmelserna om avrundning som gäller vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås träda i kraft den 1 november 2013. Av *punkten 7* följer att Försäkringskassan har möjlighet att från och med detta datum fatta beslut om preliminär sjukersättning enligt de nya bestämmelserna avseende utbetalning av denna förmån från och med den 1 januari 2014.

Bestämmelserna i *punkten 8* innebär att även i det fall en försäkrad inte har anmält vård som har påbörjats före ikraftträdandet, ska närståendepenning ändå kunna lämnas enligt de nya bestämmelserna för denna vård.

Av *punkten 9* framgår att de nya bestämmelserna om att bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas, tillämpas första gången på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med den 1 januari 2014. Detta innebär t.ex. att om ett beslut fattas den 1 april 2014 om att en försäkrad har rätt till sjukersättning från och med den 1 december 2013 och den försäkrade senast under maj månad 2014 ansöker om bostadstillägg, kan bostadstillägg lämnas för tid från och med den 1 januari 2014, naturligtvis under förutsättning att även andra förutsättningar för att denna förmån ska lämnas är uppfyllda.